

української архітектури, а й у низці інновацій, серед яких: створення нових архітектурних форм, унікальних авторських об'ємно-просторових композицій, стильові та містобудівні інновації, сміливі конструктивні та інженерно-технічні рішення.

Отже, архітектурно-дизайнерська спадщина В. Городецького – яскраве творче явище в історії архітектури і дизайну України, за якими стоїть яскрава особистість. Велич споруд талановитого зодчого у Києві не перестає викликати подив і захоплення нових поколінь киян. Тридцять років невтомної і натхненної праці Владислава Городецького у Києві збагатили столицю унікальними архітектурними шедеврами, а їх автору принесли заслужену славу і неабияку заможність. Немає сумніву, що наш талановитий земляк залишив би улюбленому місту ще немало своїх архітектурних автографів, якби не руйнівний подих більшовицької революції.

Здійснена періодизація біографії Владислава Городецького дозволила виявити кореляцію між періодами найвищого рівня розвитку української архітектури кінці XIX–XX століття, розквіту громадського та промислового виробництва у світовій тогочасній архітектурно-інженерній практиці та періодом найвищого творчого злету харизматичного та креативного всесвітньо відомого київського дизайнера, архітектора-містобудівника (1890 – 1920-ті р. р.).

Список використаної літератури

1. Архітектор, підприємець і митець Владислав Городецький. URL: http://www.interesniy.kiev.ua/old/7137/7219/7220/92_
2. *Браславец А.* Человек из «Дома с химерами»: к 140-летию со дня рождения архитектора Владислава Городецкого и 100-летию окончания строительства «Дома с химерами». *Вокруг света.* 2003. № 7. С. 28–33.
3. *Булгаков М. В.* Городецький – зодчий і мисливець. *Вітчизна.* 2001. № 1–2. С. 149–150.
4. *Іваницька Н.* Архітектор з химерами (На вулиці Банковій у Києві славнозвісний «Будинок з химерами», дивовижний витвір архітектора Городецького). *Міжнародний туризм.* 2006. № 3. С. 94–101.
5. *Коровкіна А. В.* Городецький – як архітектор-новатор рубежа століть. *Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції: Сучасна архітектурна освіта: архітектура: образ, естетика, емоційний контекст.* Київ : КНУБА, 2015. С. 107–108.
6. *Малаков Д.* 13 київських зустрічей з Городецьким (путівник). Київ: Граніт, 2011. 64 с.
7. *Малаков Д.* Архітектор Городецький. Архівні розвідки. Київ: Кий, 2013. 464 с.
8. *Малаков Д.* Владислав Городецький – зодчий трьох країн (Життя і творчий доробок Городецького). *Хроніка-2000.* 2009. Вип.80. С. 601–614.
9. *Рибаків М.* Вулиця архітектора Городецького: історико-краєзнавчі нариси. Київ : Фенікс, 2007. 224 с.
10. *Семенюк Л.* Київ і спадок «химерного» архітектора. URL: https://sites.google.com/site/arhitektorgorodeckij/tvorcist_
11. *Сургай О.* Видатний архітектор В. Городецький. *Історія України.* 2003. № 9. С. 16–17.
12. *Ушенко Н.* Творчість Владислава Городецького. *Мистецтво та освіта.* 2009. № 2. С. 53–56.
13. *Шапаренко О.* Парадоксальність В. Городецького. *Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції: Сучасна архітектурна освіта: Архітектура: образ, естетика, емоційний контекст.* Київ : КНУБА, 2015. друге видання. С. 196–201.

Надія СИТНИЦЬКА

ІДЕЇ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

У наш час надзвичайно актуальним є питання патріотичного виховання молодого покоління. Це одне з найголовніших завдань у формуванні людини як особистості з чіткою громадянською позицією, яка є патріотом своєї країни і відстоює інтереси

держави. Поколіннями українцям навіювали чуття відчуженості до рідної землі, зневаги до рідного слова, у нас формували почуття національної меншовартості, знецінювали усе українське, примусово насаджували у серці зерна недовіри, поширювали виключно російськомовну літературу, висвітлювали неправдиву історію, висміювали українські народні особливості, культуру, традиції, мову. Наш народ роками намагалися духовно знищити, відкинути у минуле культурну і духовну самостійність, знищити національну ідею. Одним зі способів повернення державності, на нашу думку, є патріотичне виховання молодого покоління. Це сприятиме не тільки зміцненню України як держави, але й передусім зростанню любові до людини.

Ідеї патріотичного виховання досліджували такі науковці, як Г. Ващенко, Б. Грінченко, М. Грушевський, О. Духнович, А. Макаренко, І. Огієнко, В. Сухомлинський, К. Ушинський. Важливі компоненти патріотичного виховання розглянуто у сучасних наукових працях І. Беха, А. Бойко, М. Боришевського, Т. Гавлігіної, В. Гонського, Г. Гуменюк, Р. Захарченка, М. Качур, В. Куземи, О. Сухомлинської, Я. Яреми та ін. Але це питання і досі не є вичерпаними.

Метою нашої статті є аналіз ідей патріотичного виховання особистості у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.

За словами А. М. Бойко, патріотизм «як категорія громадянського виховання передбачає формування почуття любові до свого народу, держави, Батьківщини. Велике значення має виховання любові до батьків, свого роду, традицій та історії рідного народу, усвідомлення своєї незалежності до нього, досконале знання рідної мови» [2, с. 178]. У зміцненні внутрішніх патріотичних почуттів важливу роль відіграє героїчне виховання, тобто формування морально-психологічної свідомості, духу, виховання ґрунтового розуміння громадянського обов'язку перед державою, готовності захищати дорогих людей, Батьківщину, оволодіння військовими знаннями і вміннями, ознайомлення з бойовими традиціями та з героїчними сторінками історії українського народу, його збройних сил.

В. О. Сухомлинський – людина, яка більшу частину свого життя присвятила дітям, їх моральному і патріотичному вихованню. Він написав чимало наукових праць, де викладено геніальні думки, ідеї і погляди на той чи інший педагогічний аспект.

Головним у вихованні підростаючого покоління В. О. Сухомлинський вважав патріотичне виховання. Воно дає дитині своєрідний ключ до людського серця. Педагог стверджував, що патріотичне виховання молоді має здійснюватися шляхом формування у дитини любові до рідної мови, до країни, у якій народилася і живе, до своєї родини і близьких людей, бережливого ставлення до культурної спадщини своєї країни. В. О. Сухомлинський вбачав, що формування особистості як громадянина своєї держави починається з дитинства, з любові до людини. На його думку, саме сім'я формує патріотичні основи дитини як громадянина і особистості, родина вчить бачити наслідки свого вчинку, ставити себе на місце іншого, бути гідним громадянином держави. В. О. Сухомлинський вбачав у патріотизмі любов до Вітчизни не тільки розумом, а й передусім серцем.

У одній з найважливіших праць «Серце віддаю дітям», В. О. Сухомлинський наголошує, що казка є джерелом формування любові до людей, до Вітчизни, рідного краю [3, с. 176]. Саме з казок у дитячій свідомості зароджуються перші судження про справедливість, добро, щедрість, працьовитість, любов до Батьківщини. В. О. Сухомлинський стверджував, що казка виховує любов до рідного краю тому, що вона є творінням народу.

Одним з найголовніших аспектів виховання почуття патріотизму в дитини, на думку В. О. Сухомлинського є виховання словом. Адже Батьківщина починається з рідної мови. Саме рідне слово використовується учителями у школі у вигляді бесід, воно впливає на свідомість вихованця. Не менш важливим є й наочний метод. Педагог вважав,

що під час екскурсій і споглядання природи в дитині формується не тільки почуття прекрасного, а й розуміння того, що вона є частиною природи, формується відповідальне ставлення до навколишнього середовища. Дитина розуміє, що природа – це наш дім, а отже руйнуючи природу ми руйнуємо самих себе. Кожен крок у вихованні підростаючого покоління має бути пронизаний патріотичним вихованням.

На думку В. О. Сухомлинського, ефективність виховання патріотизму в дитини залежить від того, наскільки вона усвідомлює себе як патріота і громадянина, наскільки глибоко ідея Батьківщини торкається її серця.

Педагог вважав, що виховання справжнього громадянина своєї держави потрібно починати ще з колиски. Дитина повинна знати про те, де вона народилася і живе, історію свого роду, держави. Знати історію свого народу треба для того, щоб людина думала, що вона може зробити для країни, щоб не повторити помилок минулого.

Науковець вважав, що стосунки дитини з іншими людьми і вдома, і в школі мають базуватися на почуттях обов'язку і відповідальності. Відповідальний вчинок включає в себе довіру, вміння приймати рішення й відповідати за свої вчинки і поведінку. Почуття обов'язку формує у вихованця осмислення і дотримання суспільних і моральних вимог. Усе це згодом впливає на вчинки, думки, національний світогляд людини. Адже патріотизм – це любов до Батьківщини, готовність пожертвувати власними інтересами на користь Вітчизни, усвідомлення почуття відповідальності за соборність держави, її незалежність, виконання обов'язку захищати і оберігати близьких людей.

Сьогодні можна знайти багато способів реалізації ідей патріотичного виховання В. О. Сухомлинського. На сучасному етапі розвитку України, коли існує загроза денационалізації, втрати суверенітету, як ніколи потрібно звернути увагу на нагальну потребу переосмислення зробленого і здійснення впливу на формування нового українця-патріота. Для цього треба з раннього віку прищеплювати дитині повагу до рідного слова, любов до Вітчизни, повагу до національних символів, традицій, культури, історії, прав людини, спонукати до активної участі у громадсько-політичному житті, виховувати толерантне ставлення до цінностей інших культур. Також не менш важливим є формування готовності захищати суверенітет і територіальну цілісність держави.

Отже, ми виділяємо такі педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського, як 1) здійснення патріотичного виховання на основі злагодженого зв'язку інтересів держави і особистості; 2) патріотичне виховання молоді має здійснюватися шляхом формування у дитини любові до рідної мови, до країни, у якій народилася і живе, до своєї родини і близьких людей; 3) необхідності розвивати бережливе ставлення до культурної спадщини своєї країни; 4) формування особистості як громадянина своєї держави починається з дитинства, з любові до людини; 5) саме сім'я є початком закладання поглядів і переконань. Морально-громадянські судження перетворюються у погляди, ідеали, цінності, переконання лише за умови пізнання їх дослідницьким шляхом з певних знань, національних звичаїв, традицій. Його судження про формування свідомості громадянина з раннього дитинства на основі національних цінностей, формування почуттів, емоційних переживань за долю народу є актуальними і в наш час. Ідеї патріотичного виховання В. О. Сухомлинського допоможуть виховати покоління людей, які любитимуть рідний край, рідну землю і людей.

Список використаної літератури

1. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям // В. А. Сухомлинский. -К.: Радянська школа, 1972. – С.176-188.
2. Педагогіка інтегрований курс теорії та історії у 2ч. (За ред. А. М. Бойко) // ч. 2 – Київ-Полтава: АСМІ, 2004. – С.178.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах. Т.3. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина // В. О. Сухомлинський. – Київ: Рад.школа, 1977. – С.176-185; С.255-266; С.520-522; С.576-580.